

Vergaderjaar 2012–2013

20 043

Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa

AJ/ Nr. 91

VERSLAG VAN DE ZITTING 2012 (VIERDE DEEL)

Vastgesteld 15 januari 2013

1. Inleiding

De delegatie uit de beide Kamers der Staten-Generaal naar de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa (PACE) heeft van 1 t/m 5 oktober 2012 deelgenomen aan het vierde deel van de zitting 2012 in Straatsburg. Zij brengt hiermee verslag uit van haar activiteiten, van de behandeling van de tijdens deze zitting geagendeerde onderwerpen en van de bijdragen van haar leden aan de debatten over die onderwerpen. De in dit verslag vermelde nummers van documenten kunnen worden gevonden op de website van de PACE ¹.

Zoals te doen gebruikelijk heeft de delegatie aan het begin van de zitting een briefing ontvangen van de Permanent Vertegenwoordiger bij de Raad van Europa, mevr. drs. Ellen Berends, daarin bijgestaan door mr. Jan Rademaker, ambassadeeraad voor juridische aangelegenheden. Mevrouw Berends deelde mee dat de onderhandelingen over de toetreding van de EU tot het EVRM nu plaatsvinden op twee pistes. In de eerste plaats vinden in Straatsburg besprekingen plaats tussen de 47 lidstaten van de Raad van Europa en de Europese Commissie. Duidelijk is dat geschilpunten vooral aanwezig zijn tussen de EU-lidstaten en de niet-leden van de EU onder de 47 lidstaten van de Raad van Europa. Verwacht wordt dat de besluitvorming in de speciale mensenrechtenvergadering van het Comité van Ministers (CMDH) één van de moeilijkste onderwerpen zal vormen. In de tweede plaats gaat in Brussel het overleg voort over de interne EU-regels in het licht van de toetreding, waarbij o.a. aan de orde zijn de vraag wie de EU in Straatsburg zal vertegenwoordigen en op welke wijze het standpunt van de Unie zal worden bepaald. Als uitwerking van de Brighton Verklaring vinden onderhandelingen plaats over o.a. een verkorting van de termijn waarbinnen klachten kunnen worden ingediend, over een leeftijdsgrens voor rechters en over een verwijzing in het EVRM naar het subsidiariteitsbeginsel en de «margin of appreciation». De uitkomsten van deze onderhandelingen zullen

¹ <http://assembly.coe.int>

worden neergelegd in een Protocol 15, terwijl een Protocol 16 wordt voorbereid over de wijze waarop zal worden gehandeld met zgn. advisory opinions. Op de onlangs door het EHRM geopende speciale rekening voor het wegwerken van achterstanden zal Nederland in 2012 en 2013 € 50.000 overmaken. Los daarvan zal Nederland de extra betaling voor de inzet van 1 griffiemedewerker voortzetten.

De speciale mensenrechtenvergadering van het Comité van Ministers heeft medio september over 15 zaken aangaande o.a. Rusland, Turkije (dienstweigeraars), Italië (bootvluchtelingen) en het Verenigd Koninkrijk (stemrecht gevangenen) vergaderd. De situatie rond de mensenrechten in Rusland (o.a. marteling van gevangenen en de behandeling van journalisten) baart de leden van het CMDH grote zorgen.

Mevrouw Berends wees de delegatie vervolgens op het naderende bezoek van een delegatie van GRECO (Groupe of States against Corruption) aan Nederland dat dit keer in het teken staat van de bestrijding van corruptie onder volksvertegenwoordigers, rechters en officieren van justitie.

Ook vroeg zij aandacht voor het aansluitend aan deze deelsessie van de PACE te houden World Forum for Democracy, waaraan van Nederlandse zijde zal worden deelgenomen door prof. dr. K. Putters, eerste ondervoorzitter van de Eerste Kamer.

Met betrekking tot de Council of Europe Development Bank (CEB) deelde ambassadeur Berends de delegatie vervolgens mee dat de «rating» van deze bank neerwaarts in bijgesteld (van AAA naar AA+) als gevolg van de verslechterende staat van de overheidsfinanciën van Spanje, Italië en Cyprus. De kapitaalverhoging waartoe eerder is besloten, is nog niet geëffectueerd omdat de formele procedures daartoe in Zwitserland, Liechtenstein en Nederland nog niet zijn doorlopen. In Nederland zal deze zaak worden betrokken bij de begrotingsbehandeling Financiën.

Tot slot wees mevrouw Berends op het feit dat Andorra met ingang van 1 november 2012 voorzitter van de Raad van Europa zal zijn. Zij zei te hopen tijdens de volgende briefing, in januari 2013, meer in detail te kunnen ingaan op de prioriteiten van dat voorzitterschap.

2. Progress Report (doc.nr. 13031)

Naar aanleiding van het rapport over de activiteiten van het Bureau en het Standing Committee heeft de heer Kox tijdens het debat over dit rapport opgemerkt de President van de assemblee te willen complimenteren met de op 20 en 21 september 2012 op zijn initiatief gehouden conferentie van voorzitters van parlementen waaraan spreker namens de assemblee had kunnen deelnemen. Van de gelegenheid zei de heer Kox graag gebruik te hebben gemaakt om er bij alle daar aanwezige voorzitters van parlementen nog eens op aan te dringen hun leden in staat te stellen op een passende manier deel te nemen het werk van de assemblee. Veel te veel parlementen leggen hun leden te veel beperkingen op bij de vervulling van het lidmaatschap van de assemblee. Het is nu aan de voorzitters waar te maken wat zij tijdens de conferentie in september beloofden om het werk van de assemblee te ondersteunen. De heer Kox zei te hopen dat de President van de assemblee de desbetreffende voorzitters aan hun verplichtingen zou willen helpen herinneren. Het lidmaatschap van deze assemblee is geen vrijblijvende zaak; het brengt verplichtingen met zich mee.

Eén van de verplichtingen die het lidmaatschap van de assemblee met zich mee brengt houdt in dat het lidstaten niet wordt toegestaan te verhinderen dat leden uit hun parlementen aan het werk van de assemblee deelnemen. Voor alle duidelijkheid zei de heer Kox in dit verband Turkije te willen noemen dat gekozen leden van zijn parlement gevangen heeft gezet zodat ze hun werk niet naar behoren kunnen doen. De heer Kürkçü, een in de assemblee aanwezige collega, zou de volgende kunnen zijn die in de gevangenis belandt. Dat zouden we niet moeten

toestaan en wij zouden, zo voegde de heer Kox toe, de Turkse regering moeten oproepen om parlementariërs geen gevangenen, maar parlementariërs te laten zijn.

Afsluitend riep de heer Kox de Israëliëse regering op de meer dan 20 gekozen leden van de Palestijnse Nationale Raad, de Partner for Democracy van de PACE, vrij te laten zodat zij gewoon hun werk kunnen doen. Parlementariërs behoren niet te worden opgesloten, maar moeten hun werk in het parlement kunnen doen. Wij allen zouden die oproep moeten doen om de gekozen collega's te steunen zodat zij hun werk kunnen doen, aldus de heer Kox.

3. De nakoming van verplichtingen en afspraken door de Russische Federatie (doc.nr. 13018)

Rapport

In een door het zgn. Monitoring Committee uitgebracht rapport, dat de afgelopen 7 jaren in de Russische Federatie beschrijft, worden enkele zeer positieve stappen verwelkomd, zoals de wijzigingen in de wetgeving ten aanzien van politieke partijen, de veranderingen in de kieswetgeving en de invoering van directe verkiezingen van gouverneurs. Het rapport spreekt ook voldoening uit over een aantal hervormingen op het terrein van justitie, zoals de instelling van een Commissie van Onderzoek los van het bureau van de Procureur-Generaal, de aanvaarding van een wet inzake schadevergoeding en een wet op de hechtenis.

Andere zaken leiden echter tot grote zorgen, namelijk amendementen op de wet met betrekking tot het Constitutionele Hof en vier wetten die in juni en juli 2012 door de Staats Doema werden aanvaard (o.a. de strafbaarstelling van smaad, de wijziging van de wetgeving inzake vereniging en vergadering en die inzake ngo's) alsmede gebreken in en beperkte uitvoering van andere wetten die cruciaal zijn voor het functioneren van democratische instellingen en voor het politieke leven, die hebben geleid tot een verslechtering van de voorwaarden voor gezond politiek pluralisme.

Het Monitoring Committee is van mening dat de betrokkenheid en de mobilisatie van meer dan 100.000 burgers na de verkiezingen in december 2011, het ontwaken van een zeer betrokken samenleving en de bereidheid van de autoriteiten om te luisteren naar de roep om hervormingen een momentum voor verandering hebben opgeleverd in de Russische Federatie, veranderingen waar het land dringend behoefte aan heeft. De commissie verzoekt de assemblee haar monitoringsactiviteiten voort te zetten totdat zij het harde bewijs van substantiële veranderingen, zoals in de diverse resoluties die op de verschillende onderwerpen inzake de Russische Federatie zijn aanvaard, heeft ontvangen.

Debat

Van Nederlandse zijde is aan het debat over het rapport deelgenomen door de leden Kox en Omtzigt.

De heer **Kox**, sprekende namens de fractie van Verenigd Europees Links, zei zijn spreektijd te zullen gebruiken om de positie van zijn fractie op drie punten te verduidelijken: de steun aan – in algemene termen – het rapport en de resolutie zoals voorgesteld door de rapporteurs, het advies aan de assemblee om de aanbeveling in deze fase van het debat niet te aanvaarden en de redenen, die waarschijnlijk ook in dit debat naar voren zullen komen om de monitoringsprocedure te herzien en er meer lidstaten bij te betrekken.

De heer Kox feliciteerde de rapporteurs met hun rapport en resolutie en meende dat deze documenten de betekenis van de monitoring – het helpen van lidstaten bij het voldoen aan de verplichtingen die zij op zich

namen toen zij lid werden van de Raad van Europa – duidelijk maken. De meeste van die verplichtingen hebben te maken met het verbeteren van de democratie, de mensenrechten en de rechtshandhaving en de monitoring. Weinigen beschouwen de Russische Federatie in 2012 als een volwaardige democratie waarin de mensenrechten volop worden gerespecteerd en waarin rechtshandhaving boven elk ander mechanisme verheven is. Het rapport en de resolutie tonen dat velen in de Russische Federatie het met de rapporteurs eens zijn dat aan veel van de verplichtingen niet wordt voldaan en dat deze dus meer aandacht behoeven. De heer Kox wees erop dat hij namens de assemblee de laatste twee verkiezingswaarnemingsmissies had geleid en zich dus terdege bewust is van het feit dat de Russische Federatie nog een lange weg te gaan heeft om een moderne democratie te worden, waarin mensenrechten gewoon zijn en gerespecteerd worden en waar het recht daadwerkelijk wordt gehandhaafd. Zoals de rapporteurs uitvoerig betogen, kan de assemblee het zich niet permitteren een oogje toe te knippen. Daarom steunt de fractie van Verenigd Europees Links in algemene termen ook de resolutie. Maar de fractie adviseert om op dit moment niet in te stemmen met de aanbeveling. Dat betekent niet dat de fractie de intentie van de rapporteurs – het Comité van Ministers ertoe te bewegen meer betrokkenheid te tonen bij de uitvoering van het monitoringswerk van de assemblee – ter discussie stelt. Maar aangezien deze intentie op dit moment in het bijzonder in de Russische Federatie niet goed wordt begrepen, lijkt het de fractie van Verenigd Europees Links niet verstandig deze aanbeveling op dit moment te steunen. Zij vindt het beter eerst een algemeen debat te houden over het vergroten van de betrokkenheid van het Comité van Ministers bij de uitvoering van de monitoring-rapporten in het algemeen, in plaats van over een individuele zaak afzonderlijk te beslissen. De heer Kox voegde toe dat zijn fractie het belangrijker vindt dat de Russische delegatie in algemene termen de inhoud van de resolutie aanvaard dan dat zij argumenten – juiste of onjuiste – aangereikt krijgt om zich tegen de aanbeveling en dus ook tegen resolutie uit te spreken. Soms is het betere de vijand van het goede. Dat is naar het oordeel van de fractie nu het geval. Het rapport en de resolutie laten zien hoe belangrijk het monitoringsproces is en dat is de reden dat de fractie dat proces zou willen verbreden tot de zgn. oude democratieën.

De heer **Omtzigt** complimenteerde de beide rapporteurs met hun goede en vooral ook uitputtende rapport over de mensenrechtensituatie in de Russische Federatie. Het zal hen meer tijd hebben gekost dan ze hadden gehoopt. Maar het rapport heeft wel te lang op zich laten wachten. Er gebeurt te veel en de assemblee moet ervoor zorgen dat wanneer een land zo'n behoefte heeft aan zo'n rapport het nooit meer zo lang duurt voor het er is. De heer Omtzigt voegde toe dat van de lange lijst van mensenrechten die aan de orde zijn er toch ook enkele niet in het rapport aan de orde worden gesteld.

Aan de sprekers van de Russische delegatie na hem zei de heer Omtzigt de vraag te willen voorleggen welke prioriteiten zij stellen bij het oplossen van de problemen. Welke zijn de eerste twee die zij willen aanpakken? Waar willen zij zijn over twee jaar, wanneer het volgende rapport zal verschijnen? Welke problemen worden opgelost en welke zijn te moeilijk om op te lossen? De heer Omtzigt stelde voor de rest van het debat niet te wijden aan de vraag of en zo ja, welke speciale aanbevelingen er zouden moeten komen. Laten we de werkelijke zaken die de echte problemen veroorzaken aanpakken. Men stopt mensen die protesteren niet drie jaar in de gevangenis. Rusland beschuldigt de heer Magnitsky, die tijdens zijn voorarrest stierf en niet eens de gelegenheid kreeg om zijn onschuld te bewijzen. De heer Omtzigt zei de Russische Federatie de vraag voor te leggen: zult u uiteindelijk de vraag wie Magnitsky vermoordde beantwoorden of gaat u iemand die intussen dood is veroordelen? Dat is wat

wij als Katholieken in de Middeleeuwen met de Paus deden, maar sindsdien niet meer hebben gedaan. Laten we dat soort praktijken uitbannen uit Europa.

De heer Omtzigt deed een beroep op zijn collega's om te rapporteren over enkele van dit soort zaken – allereerst die van Magnitsky – want dat zijn de zaken waar het om gaat en waar de assemblee voor is ingesteld. Hij vroeg de rapporteurs vervolgens wat hun prioriteiten zijn zodra de resolutie eenmaal is aanvaard. Wat moet Rusland nu in de eerste plaats doen? Gaan de rapporteurs het gesprek aan met de Voorzitter van de Doema? En als die niet naar Straatsburg komt, zoals hij eerder had toegezegd, gaan zij dan naar Rusland om hem persoonlijk te spreken?

Resolutie en aanbeveling

Aan het slot van dit debat heeft de assemblee een resolutie aanvaard onder nummer 1896.

4. De activiteiten van de OESO in 2011 en 2012 (doc.nr. 13019)

Rapport

Zoals jaarlijks gebruikelijk is heeft het Committee on Political Affairs and Democracy verslag uitgebracht over de activiteiten van de OESO, dit keer over de jaren 2011 en 2012. Dit verslag diende als basis voor een zgn. enlarged debate, een debat waaraan ook parlementariërs uit de lidstaten van de OESO, die geen lid zijn van de Raad van Europa (de VS, Japan, Mexico, Canada, Zuid-Korea, Australië, Chili, Nieuw Zeeland en Israël) kunnen deelnemen. Het rapport besteedt in het bijzonder aandacht aan de reacties op de crisis in de Eurozone en aan activiteiten die zijn gericht op steun aan politieke ontwikkelingen in de Arabische wereld.

Debat

Van Nederlandse zijde is aan het debat deelgenomen door de heer **Elzinga** die ter inleiding opmerkte dat dit zijn vijfde ontmoeting met secretaris-generaal Giurria van de OESO zal zijn en dat hij graag zou ingaan op de uitnodiging van de heer Gurria om er een interactieve ontmoeting van te maken. Hij zei de heer Gurria drie vragen te willen voorleggen waarop hij goede antwoorden verwachtte. Voordat hij die vragen stelde wenste hij zijn waardering uit te spreken aan het adres van de rapporteur wegens de politieke focus op de Eurozone-crisis in de zgn. MENA (Middle East and North Africa) -regio die hij in zijn rapport had opgenomen, waarvan enkele elementen naar de mening van de heer Elzinga overigens voor betwisting vatbaar zijn. Zo sprak de rapporteur in positieve zin over de nieuwe economische sturingsinstrumenten van de EU – het European Financial Stabilisation Mechanism (EFSM) en de European Financial Stability Facility (EFSF), maar deze zaken hebben veel verzet opgeroepen waaromtrent in het rapport niets is terug te vinden. Hoewel het rapport verwijst naar de PACE-resolutie getiteld «Austerity measures- a danger for democracy and social rights» legt het ook veel nadruk op veel ingrijpender herstelmaatregelen. Die constatering bracht de heer Elzinga bij zijn eerste vraag aan de heer Gurria. Onder anderen Nobel-prijswinnaar Paul Krugman spreekt van de bezuinigingsgekte van Europa en nog onlangs waarschuwde de OESO zelf dat strikte bezuinigingsmaatregelen het gevaar op het ontsporen van een wereldwijd economisch herstel vergroten. Maar in zijn landenrapporten juicht de OESO fiscale herstelmaatregelen juist weer toe. De vraag is dus: wat moeten we nu doen? Moeten we voorzichtig zijn met bezuinigingsmaatregelen – de OESO heeft zijn eigen voorspelling voor de ontwikkeling van de

wereldeconomie in mei in negatieve zin bijgesteld – of moeten we juist inzetten op fiscaal herstel?

De tweede vraag hangt samen met de eerste, zo vervolgde de heer Elzinga die in het algemeen veel verschillen had gesignaleerd tussen de analyses van de wereldeconomie van de OESO enerzijds en de beleidsadviezen in de landenrapporten anderzijds. Dat de OESO een lerende organisatie wenst te zijn valt uiteraard toe te juichen, maar terwijl zij pionierswerk verricht om te komen tot nieuwe benaderingen van economische uitdagingen en daarbij het «out of the box» denken stimuleert, geven zijn landenrapporten vaak blijk van een oude manier van economisch denken. Wat kan de secretaris-generaal doen om te bevorderen dat nieuwe inzichten doorsijpelen in de organisatie?

Een voorbeeld van «oud denken» noemde de heer Elzinga de nadruk die de OESO legt op concurrentievermogen. Een concurrerende omgeving stimuleert private ondernemingen zeker om te gaan innoveren en levert een bijdrage aan economische herstel, maar landen zijn geen ondernemingen. Concurrentie tussen landen kan herstel schaden. Men denke aan de regelgeving die concurrentie moet reguleren – arbeidsomstandigheden, sociale zekerheid en ander automatische stabilisatoren zoals vennootschapsbelastingen. De OESO is de organisatie voor economische samenwerking, niet voor concurrentie. Ziet de heer Gurria deze tegenstelling ook?

Resolutie

De assemblee heeft het debat afgesloten met de aanvaarding van een resolutie die kan worden gevonden onder nummer 1899.

5. De definitie van het begrip «politieke gevangene» (doc.nr.13011)

Rapport

Door het Committee on Legal Affairs and Human Rights is een rapport gepresenteerd waarin wordt vastgesteld dat het begrip «politieke gevangene» voor het laatst in 2001 binnen de Raad van Europa, door enkele onafhankelijke deskundigen in opdracht van de secretaris-generaal, is behandeld. Dat geschiedde toen naar aanleiding van de op handen zijnde toetreding tot de Raad van Armenië en Azerbeidzjan; de deskundigen hadden de taak onderzoek te doen naar enkele gevallen van vermeende politieke gevangenen. De door deze deskundigen geformuleerde criteria werden door alle toenmalige betrokkenen, inclusief het Comité van Ministers en de Parlementaire Assemblee, goedgekeurd. De commissie bevestigt haar steun aan deze criteria die zijn opgenomen in de ontwerp-resolutie en meer in detail in het toelichtende memorandum, waarbij zij aantekent dat diegenen aan wie de persoonlijke vrijheid is ontnomen als gevolg van terroristische misdrijven niet als politieke gevangenen worden beschouwd indien zij zijn vervolgd en berecht voor die misdrijven op basis van nationale wetgeving en de Europese Conventie inzake de Rechten van de Mens. De commissie nodigt de bevoegde autoriteiten van de lidstaten van de Raad van Europa uit om de aanklachten tegen vermeende politieke gevangenen opnieuw te onderzoeken met toepassing van de bovengenoemde criteria en de betrokken personen vrij te laten dan wel naar behoren opnieuw te berechten.

Debat

De heer **Kox** heeft aan het debat deelgenomen en heeft het woord gevoerd namens de fractie van Verenigd Europees Links,

Ter inleiding wees de heer Kox erop dat hij eerder tijdens deze deelsessie had opgemerkt dat parlementariërs niet in de gevangenis thuis horen, maar in het parlement omdat dat de essentie is van democratie en de rechtshandhaving. Er zijn veel te veel parlementariërs die in de lidstaten in gevangnissen zitten. Niet alleen parlementariërs, maar ook vele anderen die zich met politiek bemoeien worden gevangen gezet. Dat is waar het om draait bij politieke gevangenen. Het is de taak van de leden van deze assemblee om pal te staan voor de bescherming van de politieke rechten van alle burgers van onze lidstaten en op te staan tegen wrede schendingen van die rechten, zoals arrestatie, veroordeling en gevangenzetting van politieke tegenstanders. Dat gebeurt in heel Europa; we weten het en we moeten er iets tegen doen.

Aan het adres van de rapporteur, de Duitse parlementariër Strässer, zei de heer Kox te willen zeggen dat het probleem is dat de PACE en haar leden standvastig willen zijn, maar dat de betrokken overheden steeds zeggen dat ze geen politieke gevangenen hebben. Zij beweren altijd dat de betrokkenen niet om politieke redenen in de gevangenis zijn beland, maar wegens overtreding van de strafwet. De heer Kox wees bij wijze van voorbeeld op Leyla Zana, die in Turkije in de gevangenis werd gezet wegens, zo werd beweerd, overtreding van het wetboek van strafrecht. Zij ging in hoger beroep en won. Daarna ontving zij de Sacharov-prijs van het Europees Parlement als verdedigster van de mensenrechten. Waar hebben wij hier nu mee te maken? Wat is zij? Is zij een politieke gevangene of niet? Wij zoeken een definitie van politieke gevangene. De heer Strässer weet, zo vervolgde de heer Kox, dat het de PACE gaat om politieke gevangenen in een bepaalde lidstaat. Maar die lidstaat zegt dat hij geen politieke gevangenen heeft. Om die reden wensen wij de definitie van politieke gevangene vast te stellen. De heer Kox dankte de rapporteur voor al het werk dat hij heeft verricht, maar voegde toe dat zijn fractie er niet van overtuigd is dat het rapport en de resolutie de oplossing voor het probleem zijn. De geschiedenis heeft geleerd dat aanvaarding van rapport en resolutie er niet toe zullen leiden dat politieke gevangenen worden vrijgelaten. Het rapport is bovendien niet duidelijk over de rol van het EHRM dat op grond van de Conventie de juridische autoriteit in laatste aanleg is.

Vreemd noemde de heer Kox het bovendien dat de assemblee het begrip «politieke gevangene» probeert te definiëren terwijl in paragraaf 4 terrorisme wordt uitgesloten zonder dat we voor dat begrip een definitie hebben. Concluderend stelde de heer Kox dat het rapport niet rijp is voor besluitvorming. De vergadering van heden van het Committee on Legal Affairs and Human Rights benadrukte dat nog eens. Het gaat in deze zaak niet om 50-50 want er zou voor een definitie brede steun van de PACE moeten zijn. Hij legde de vergadering het voorstel voor het rapport en terug te verwijzen naar de commissie. In een tussentijdse stemming werd dit voorstel verworpen.

Resolutie

Het debat werd afgesloten met de aanvaarding van een resolutie die kan worden gevonden onder nummer 1900.

6. De zaak-Safarov: actualiteitsdebat

Op verzoek van het Committee on Legal Affairs and Human Rights heeft de heer Chope, voorzitter van deze commissie, een uiteenzetting gegeven van de feiten zoals die zich rond de persoon van Safarov hebben voltrokken. Op 19 februari 2004 heeft Ramir Safarov, luitenant in het Azerbeidzjanse leger en deelnemer aan een door de NAVO gesponsorde training in het kader van het Partnership for Peace in Budapest een collega-deelnemer aan de training en luitenant in het Armeense leger,

Gurgen Margaryan, met een bijl vermoord. In 2006 werd hij in Hongarije tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld met het vooruitzicht ten minste 30 jaren in werkelijke hechtenis te zullen moeten doorbrengen. Na zijn veroordeling heeft Safarov, met een beroep op artikel 12 van de Straatsburgse Conventie inzake de overbrenging van gevonnenen personen, om overbrenging verzocht, aan welk verzoek werd voldaan op 31 augustus door overbrenging naar Azerbeidzjan. Bij aankomst daar werd hem door de President van het land gratie verleend, werd hij bevorderd tot majoor en werden hem een appartement en een bedrag ter hoogte van meer dan 8 jaren salaris cadeau gedaan. Door de President van de PACE alsmede door de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa en menig lid van de PACE werd deze behandeling door de President van Azerbeidzjan een verheerlijking van crimineel gedrag genoemd. De heer Chope schetste de achtergronden van het genoemde artikel 12 van de Straatsburgse conventie en wees erop dat dat artikel in het leven was geroepen om buitenlanders die van hun vrijheid zijn beroofd op grond van een veroordeling wegens een misdrijf de mogelijkheid te bieden om hun straf in de «eigen» samenleving en omgeving uit te zitten. De heer Chope wees de assemblee overigens ook op de volledige tekst van artikel 12 van dezelfde Conventie: «Each Party may grant pardon, amnesty or commutation of the sentence in accordance with its Constitution or other laws. Naar het oordeel van het Committee on Legal Affairs is dan ook niet zozeer de vraag aan de orde of Azerbeidzjan wel tot gratieverlening mocht overgaan – die bevoegdheid had de President op basis van het nationale recht – als wel de vraag hoe het met de rechtshandhaving in een land is gesteld als mensen die zich hebben schuldig gemaakt aan het misdrijf moord na hun overbrenging als helden worden verheerlijkt. Azerbeidzjan, dat al jaren in ernstig conflict verkeert met zijn buurland Armenië, heeft hier bepaald een slecht voorbeeld geleverd van het geven van inhoud aan één van de kernwaarden van de Raad van Europa, het toepassen van de «rule of law».

Aan dit debat is van Nederlandse zijde deelgenomen door de heer **Kox**, die het woord voerde namens de fractie van Verenigd Europees Links. Naar zijn mening zou het debat niet moeten gaan om het conflict tussen Azerbeidzjan en Armenië, maar om de kernvraag die luidt of burgers van een land, die elders zijn veroordeeld tot gevangenisstraf onder bepaalde voorwaarden het recht hebben om de opgelegde gevangenisstraf in eigen land uit te zitten. Onder de Straatsburgse Conventie bestaat dat recht en de Parlementaire Assemblee zou, zo voegde de heer Kox toe, haar uiterste best moeten doen om dat recht als onderdeel van onze beschaving te beschermen. Toen de Conventie vele jaren geleden in werking trad was dat een grote stap voorwaarts. De inwerkingtreding was een succes voor de Raad van Europa, een succes dat we zouden moeten koesteren. Daarom getuigt datgene wat is gebeurd in de Safarov-zaak ook van schaamteloos wangedrag. Een moordenaar – zoals de heer Chope heeft aangetoond bestaat daarover geen enkele twijfel – veroordeeld in 2006, vijf jaar nadat Azerbeidzjan de Straatsburgse Conventie heeft geratificeerd, die zijn levenslange gevangenisstraf uitzit in Hongarije krijgt op grond van de Conventie toestemming om de rest van zijn straf uit te zitten in Azerbeidzjan. Bij zijn aankomst in dat land wordt hem onmiddellijk gratie verleend door de President die, zo oordeelde de heer Kox, de Straatsburgse Conventie misbruikte door zich te beroepen op het feit dat zijn handelen is gebaseerd op artikel 12 van die Conventie. Wij als assemblee zouden dit moeten beschouwen als een evidente schending van de Conventie, een Conventie waar we trots op zijn. De gratieverlening is eveneens een duidelijke schending van het beginsel van de «rule of law». Landen die verdragen aangaan en daarna zeggen: «wij hebben niets te maken met de geest van dat verdrag», begrijpen die geest niet. De heer

Kox vervolgde met de opmerking dat de zaak-Safarov tegelijkertijd een grove schending inhoudt van de waarden van de assemblee en van de Raad van Europa als zodanig. De fractie van Verenigd Europees Links roept de Azeri regering dan ook op zich op haar daden te bezinnen omdat ze in strijd zijn met de Conventie. Hij herinnerde de leden van de assemblee aan het feit dat zij enkele uren eerder hadden ingestemd met een gedragscode voor leden van de PACE waarvan artikel 18 luidt: «Leden zullen de waarden van de Raad van Europa en de algemene beginselen van gedrag van de assemblee respecteren en zullen zich onthouden van iedere handeling die de reputatie en de integriteit van de assemblee of haar leden kan schaden». Iedereen die zich niet uitspreekt tegen het gedrag van de regering van Azerbeidzjan schendt dit onderdeel van de gedragscode. Het is te hopen, zo besloot de heer Kox, dat geen enkel lid dat doet.

De voorzitter van de delegatie,
Franken

De griffier van de delegatie,
Nieuwenhuizen